

Asia: VN/18505/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista yleisesti

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista

Tehy kannattaa esityksen tavoitteita ja ehdotettuja ratkaisuja.

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta

Tehy kannattaa ehdotusta.

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

Tehy kannattaa ulkomaalaisen digitaalinen asiointivälineen myöntämistä. Asiointiväline vaatii suomalaisen henkilötunnuksen. Tehy on lausunnossaan henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevista säädös- ja muista ehdotuksista kannattanut henkilö-tunnuksen myöntämistä maassa oleskelevälle jo aikaisessa vaiheessa. Henkilötunnus helpottaa asiointia eri viranomaisten kanssa.

Tehyn näkemys on, että esitys vaikuttaa positiivisesti ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa jo ennen maahan saapumista. Suomi kehittää työvoiman maahanmuuttoa eri keinoin työvoiman kysyntään vastaamiseksi. Esitys edesauttaa osaltaan erilaisten maahanmuuttoon ja työsuhteeseen liittyvien asioiden joustavaa hoitamista ja voi myös vaikuttaa positiivisesti työntekijöiden liikkuvuuteen

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

Tehy kannattaa esitystä luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä. On tärkeää varmistaa, että jokaisella on mobiilisovelluksen käyttörajoitteista huolimatta mahdollisuus päästä ja tunnistautua viranomaisten sähköisiin palveluihin.

Alkuvaiheen käyttöönotossa tunnistusvälineen käyttökohde on julkiset palvelut. Pitäisimme kuitenkin ensiarvoisen tärkeänä sitä, että tunnistusmenetelmä rakennettaisiin ns. julkisen

varmenteen pohjalta, jolloin yksityiset toimijat pystyisivät sitä käyttämään omissa palveluissaan. Tällöin mahdollistettaisiin nykyisten yksityisten toimijoiden (pankkitunnisteet, mobiilivarmenne) rinnalle Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämä julkinen palvelukonsepti.

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

-

Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

-

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

-

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavaksi laiksi

-

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

-

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

Palvelun käyttöönoton yhteydessä pitäisimme tärkeänä, että riskien hallintaan kiinnitetään erityistä huomiota. Tämä pitää sisällään riskienhallinta- toimintavarmuus- ja toipumissuunnitelmat sekä koko palvelun auditoinnin ulkopuolisen tahon toimesta. Digi-taalisen henkilöllisyys -palvelun osalta pitää erityisesti kiinnittää huomiota saatavuuden varmistaminen.

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

-

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

-

Vaikutusten arviointi

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

Ehdotuksen arvioidaan edistävän kansalaisten yhdenvertaista asemaa yhteiskunnassa, mutta kuten ehdotuksessa todetaan, käytännössä kansalaisten mahdollisuudet käyttää digitaalista henkilöllisyystodistusta voivat olla erilaisia johtuen ratkaisun käyttämiseen liittyvistä vaatimuksista

sekä taloudellisista tai henkilön fyysisistä toimintaedellytyksistä johtuvista syistä. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönoton edellytykset, eli voimassa olevan suomalaisen passin tai henkilökortin sekä älypuhelimien omistaminen, voivat tosiasiallisesti estää tiettyjä henkilöryhmiä ottamasta digitaalista henkilöllisyys-todistusta käyttöön.

Käytännössä ehdotettu digitaalinen henkilöllisyystodistus vaatii tallennusalustaksi riittävän nykyaikaisen älylaitteen. Suurin osa päätelaitteista sisältää runsaasti erilaisia avustavia teknologioita (esimerkiksi näytön sisällön koon muuttaminen, erilaiset kont-rastimahdollisuudet, puheohjaus), jolloin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tallennusalustat ovat pääsääntöisesti esteettömiä. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sovelluksen tulee täyttää laissa digitaalisten palvelujen tarjoamisesta mobiilisol-veluksille säädetyt saavutettavuusvaatimukset, joten kokonaisuutena digitaalinen henkilöllisyystodistus tulee olemaan laajan käyttäjäjoukon käyttömahdollisuuksien piirissä.

Esityksen yhtenä tarkoituksena on edistää Suomen kansalaisten sekä Suomessa oleskelevien ulkomaalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää digitaalisia palveluita ja siten asioida viranomaisen ja muiden toimijoiden kanssa sähköisesti. Sääntelyn keskeisenä tavoitteena on edistää positiivisesti perustuslaissa tarkoitetun yhdenvertaisuuden toteuttamista.

Suomessa oleskelevien ulkomaalaisten mahdollisuus saada ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline on riippuvainen suomalaisen henkilötunnuksen saamisesta ja sen pro-sessin kestosta. Suomessa oleskelevat ulkomaalaiset tulevat hyvin erilaisista taustoista ja se vaikuttaa osaltaan mahdollisuuteen käyttää digitaalista asiointivälinettä.

Tehyn näkemys on, että edellä mainitut asiat huomioiden, esitys ei kaikilta osin edistä yhdenvertaisuutta.

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

-

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

-

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

Hallituksen esityksessä ei oteta kantaa vaikutuksista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Digitaalinen henkilöllisyystodistus mahdollistaisi asiakkuudesta riippumattoman vahvan sähköisen tunnistautumisen sekä julkisen että yksityisen sektorin vahvaa sähköistä tunnistautumista edellyttäviin digitaalisiin palveluihin. Ulkomaalaisen digitaalisen asiointiväline ei olisi kuitenkaan henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Sitä ei olisi mahdollista hyödyntää käyntiasioinnissa, vaan asiointiväline olisi tarkoitettu ainoastaan sähköiseen asiointiin.

Luonnollisen henkilön tunnistusväline mahdollistaa tunnistautumisen ainoastaan julkisen sektorin digitaalisiin palveluihin. Tällä saattaa olla vaikutuksia yksityisen sektorin palveluihin ja asettaa toimijat eriarvoiseen asemaan.

Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määräraha-vaikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisuilla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

-

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraaliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

-

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

-

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

-

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

-

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

-

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

-

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan

palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

-

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

-

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

-

Arvioitko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

-

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

-

Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä?

-

Muut kommentit

Luonnoksessa todetaan, että ”sormenjälki on biometrisenä tunnisteena pysyvä, muuttumaton ja peruuttamaton osa yksilöä.” Tästä olemme eri mieltä; sormenjälki ei ole pysyvä, muuttumaton tai peruuttamaton. Sormenjälki voi kulua pois (työperäisesti tai harrastustoiminnassa), se voi myös vahingoittua (arvet, palovammat) tai hävitä kokonaan (amputaatiot). Tämä kohta vaatii uudelleen muotoilua vastaamaan todellisuutta.

Informaatio-ohjaus

Ehdotetut uudistukset vaativat runsaasti informaatio-ohjausta. Tietoturvakysymykset herättävät kansalaisten huolta.

Lausunnossa on huomioitu seuraavien yhteistyöjäsenjärjestöjen näkemykset:

Suomen Sairaanhoitajat ry

Suomen Röntgenhoitajaliitto ry

Siitonen Eva
Tehy ry